પુષ્પ ગ્રથનમ્.

(મૅકમીલન ન્યુ. ઈ. રીડર ચોપડીઓમાંથી કવિતાઓનું ગુજરાતી કવિતામાં ભાષાન્તર તેમજ કેટલાક તેમાંના નાટકીય પાઠોનું પણ ભાષાન્તર કર્યું છે.

રચનાર,
મહેશ્વરભાઈ નારણભાઈ પટેલ મુ. ગામડી.
અને
રણછોડભાઈ મોતીભાઈ દેસાઇ.
મુ. કરમસદ.

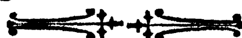
દોહરો.

દૂધને પાણી માંહીથી દૂધ દૂધ પીએ હંસ;
કામ કરે વિદ્યા મહી, જગમાં છે એ વંશ.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.
મહેશ્વરભાઈ નારણભાઈ પટેલ.
ઍ. વી. ઇંગ્લીશ સ્કુલ—કરમસદ.

સંવત ૧૯૭૭] આવૃત્તિ ૧લી. પ્રત ૧૦૦૦. [સને ૧૯૨૧.
કિંમત રૂ. ૦-૬-૦.

પુષ્પ ગ્રથનમ્

(મૅકમીલેન ન્યુ. ઈ. રીડર ચોથીમાંની કવિતા-
ઓનું ગુજરાતી કવિતામાં ભાષાન્તર તેમજ
કેટલાક તેમાંના નાટકીય પાઠોનું પણ
ભાષાન્તર કર્યું છે.)

રચનાર,
બહેચરભાઇ નારણભાઈ પટેલ મુ. ગાડા.
અને
રણછોડભાઈ મોતીભાઇ દેસાઇ.
મુ. કરમસદ.

દોહરો.

દૂધને પાણી માંહીથી દૂધ દૂધ પીએ હંસ!
કાગ કરે વિષ્ટા મહી, જગમાં છે એ વંશ.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.
બહેચરભાઇ નારણભાઇ પટેલ.
જી. સી. ઇંગ્લીશ સ્કુલ.—કરમસદ.

સંવત ૧૯૭૭] આવૃત્તિ ૧લી. પ્રત ૧૦૦૦. [સને ૧૯૨૧
કિંમત રૂા. ૦-૬-૦

અમદાવાદ.
શાહપુર નવી પોળમાં શ્રી 'પ્રજાહિતાર્થ' મુદ્રાલયમાં
પટેલ ડાહ્યાભાઈ દલપતરામે છાપ્યું.

ॐ

ભાષાન્તર કર્તાની અર્પણ પત્રિકા.

काव्यशास्त्र विनोदेन कालो गच्छति धीमतां ।
व्यसनेन तु मूर्खाणां निद्रया कलहेन वा ॥

ગરવી ગુજરાતના ઉદય ભાનુનાં લગતાં સુર્યનાં
કિરણો સમ સર્વ વિદ્યાર્થી
બાલુડાંને આ પુસ્તક
અર્પણ કરી
કૃતાર્થ
થઇએ છીએ.

કરમસદ
તા. ૨૨-૨-૧૯૨૦
શનિવાર

લી૦
બહેચરભાઇ નારણભાઇ પટેલ
અને
રણછોડભાઇ મોતીભાઇ દેસાઇ

પ્રસ્તાવના.

ભાષાન્તરને પ્રસ્તાવનાની એટલી બધી જરૂર નથી છતાં પણ વાચક વર્ગની અનુકુળતા માટે બે બોલ લખવા ઇચ્છા રાખીએછીએ.

આમાં મેકમીલન ન્યુ. ઇં. રીડર ચોથીની સર્વ કવિતાઓનું યથાયોગ્ય ભાષાન્તર ગુજરાતી ભાષામાં પદ્યમાં કરેલું છે. ગુજરાતીમાં આ રીડરની કવિતાઓનું ભાષાન્તર બનતી કોશિષે રસમય તેમજ સંપૂર્ણ અર્થસૂચક બનાવવાનો આ પ્રથમ પ્રયાસ છે એટલે એમાં ઘણા દોષો થવાની વકી છે. વાચક વર્ગ પત્રદ્વારા તે લખી જણાવશે તો ઘણો ઉપકાર થશે.

વિદ્યાર્થીઓ અંગ્રેજી કવિતાઓનું રહસ્ય પોતાની માતૃભાષાદ્વારા થયામાં મેળવે અને તેથી તેમના આનંદમાં અભિવૃદ્ધિ થાય એજ આ ભાષાન્તર લખવાનો હેતુ છે. અને તે હેતુ પાર પડશે એવી આશા રાખવામાં આવે છે.

આ ભાષાન્તર લખવામાં અને પ્રસિદ્ધ કરવામાં રા. રા. મોતીભાઇ દ્વારકાંદાસ અમીન, રા. રા. મણીભાઇ ઉમેદભાઈ તેમજ રા. રા. આશાભાઇ નારાયણભાઇ આ ત્રણ સદ્‌ગૃહસ્થોએ આપેલા પ્રોસ્તાહને માટે અમે તેઓનો અંતઃકરણ પૂર્વક આભાર માનીએ છીએ.

કરમસદ

૨૧-૫-૧૯૨૦

લી૦

બહેચરભાઈ નારણભાઇ પટેલ.

રણછોડભાઇ મોતીભાઈ દેસાઇ.

The Blind Boy.

1. O say what is that thing called Light,
   Which I must ne'er enjoy;
 What are the blessings of the sight,
   O tell a poor blind boy !

2. You talk of wondrous things you see,
   You say the sun shines bright;
 I feel him warm, but how can he
   Make it bright day or night ?

3. My day or night myself I make
   Whene'er I sleep or play;
 And could I ever keep awake,
   With me 'twere always day.

4. With heavy sighs I often hear
   You mourn my hapless woe;
 But yet with patience I can bear
   A loss I ne'er can know.

5. Then let not what I cannot have
   My peace of mind destroy;
 Whilst thus I sing, I am a king,
   Although a poor blind boy.

Colley Cibber.

અંધ છોકરો.

(રાગ—પડપાસા પોબાર.)

અરે કહો કે તેજ એ, શી વસ્તુ કહેવાય;
ભોગવવાની જે નથી, મુજ નશીબની માંય. ૧
શા શા લાભો દૃષ્ટિથી, હું નવ જાણું તેહ,
રે! કહો રંક અંધને, હૃદયે લાવી નેહ. ૨
વાત કરો છો અવનવી, જે જુઓ જગ માંય;
વળી કહો છો સૂર્ય તો, એ ઝળકે નભમાંય. ૩
તડકો લાગે હા મને, તેતો માની શકાય;
પણ તેથી દિન રાત્રિ તો, કહો કે કેમજ થાય? ૪
મુજ દિવસ કે રાત્રિ તો, મારી જાતે થાય;
ઉંઘું તો રાત્રી બને, રમુંતો દા'ડો ગણાય. ૫
અને જાગતો રહું સદા, રમત ગમતનો માંય;
તો હંમેશાં દિન છે, રાત્રિ કેમજ થાય? ૬
મમ અંધાપાને વિષે, સાંભળું વારંવાર;
કે જે શોક ધરો તમો, એમાં શો ભાઇ સાર. ૭
તો પણ તે ધીરજ થકી, મારી ખોટ ખમાય;
કેવી ખોટ તેતો મને, હજીએ ના સમજાય. ૮
હવે ન દુભાવો તમો, મમ મનનો આનંદ;
ને મારી પાસે નથી, તો પણ રહું સાનંદ. ૯
હું ગરીબડો અંધ છું, તે જાણે તમ મન;
પણ જ્યમ આ હું ગાઉં છું, ત્યમ છું હું રાજન. ૧૦

We are Seven.

1. I met a little cottage Girl,
She was eight years old, she said;
Her hair was thick with many a curl
That clustered round her head.

2. She had a rustic, woodland air,
And she was wildly clad;
Her eyes were fair, and very fair,
—Her beauty made me glad.

3. " Sisters and brothers, little maid,
How many may you be ? "
" How many ? Seven in all," she said,
And wondering looked at me.

4. " And where are they ? I pray you tell; "
She answered, " Seven are we;
And two of us at Conway dwell,
And two are gone to sea.

5. " Two of us in the churchyard lie,
My sister and my brother;
And, in the churchyard cottage, I
Dwell near them with my mother. "

6. " You say that two at Conway dwell,
And two are gone to sea;
Yet ye are seven ! I pray you tell,
Sweet maid, how this may be ? "

7. Then did the little maid reply,
" Seven boys and girls are we;
Two of us in the churchyard lie,
Beneath the churchyard tree.
8. " You run about, my little maid,
Your limbs they are alive;
If two are in the churchyard laid,
Then ye are only five. "
9. " Their graves are green, they may be seen,
The little maid replied;
" Twelve steps or more from my mother's door,
And they are side by side.
10. " My stockings there I often knit,
My kerchief there I hem;
And there upon the ground I sit,
And sing a song to them.
11. " The first that died was sister Jane;
In bed she moaning lay.
Till God released her of her pain,
And then she went away.
12. " So in the churchyard she was laid;
And, when the grass was dry,
Together round her grave we playod,
My brother John and I.
13. And when the ground was white with snow,
Aud I could run and slide;

My brother John was forced to go,
And he lies by her side."

14. "How many are you, then," said I,
"If they two are in heaven?"
Quick was tho little maid's reply,
"Oh, master! we are seven."

15. "But they are dead; those two are dead
Their spirits are in heaven!"
'Twas throwing words away; for still
The little maid would have her will,
And said, "Nay, we are seven!"

Wordsworth.

અમે તો સાત છીએ.

(હરિગીત છંદ.)

મળી મને કો છોકરી છોટી હતી કો ગામની,
ને 'અષ્ટ વર્ષ થયાં મને' તેણે કહયુંરે હર્ષથી;
માથા ઉપર કાળાને ઘાડા વાળની બહુ ગુંચળી,
તે ડોકની પાસે બધી જુબખાત્રળી ભેગી થતી. ૧
જાણે તે હોયે જંગલી એવી તે લાગે છોકરી,
નહિ રીત કંઇ પહેર્યા કર્યામાં જંગલી તે ભાસતી;
ચક્ષુ હતાં સુંદીર બહુ સુંદીરતા વળી તંનમાં,
રૂપ જોઇ તેનું હા અરે ખુશી થયો હું મનમા. ૨

"ભાઇઓ અને બેનો મળી એ નાની કુમારી તમે;
કહોને તમે છો કેટલાં સઘળાં મળીને નંબરે."
તેણે કહયું, "શું કેટલાં? પૂછો અમે તો સાત છએ."
તેમ કહી સાશ્ચર્યથી તે છોડી તાકી રહી મને. ૩
"વિનતિ કરૂં છું કો' મને તેઓ અને વળી ક્યાંય છે,"
પ્રત્યુતરે તેણે કહયું, "મળીને બધાંતો સાત છયે;
ને બે અમારા માંહીથીતો કોનવેમાં રહે જઇ,
નાવિક થયા છે બે જણા દરીએ રહે બહુ હાંસથી." ૪
"ને બે અમારા માંહીથી મમ ભાતને મમ બેનડી,
તેતો સૂતાં છે કબરમાં મમ બેનડી વા'લી વણી;
ને ઝુંપડીમાં કબર પાસે વાસ વસીએ બે જણાં,
હું અને મમ વા'લી માતા બે જણાં સાનંદમાં." ૫
પછી પૂછીયું મેં, "બે જણાં તમ માંહીથી કૉન્વે રહ્યાં;
ને બે જણાં તમ માંહીથી નાવિક થઇ દરીએ ગયાં;
પછી સાત છો! એ શું ખરૂં! કો'ને મને વિનતિ કરૂં,
તે કેવી રીત બની શકે આશ્ચર્ય લાગે છે ઘણું." ૬
પછી વા'લી બાળા સ્મિતથી બોલી ખરી પ્રત્યુતરે
"બેનો અને ભાઇ મળી સઘળાં અમે તો સાત છયે;
ને બે કબર માંહી સૂતાં છે ભાતને મમ બેનડી,
તે કબરતો આ વાડી માંહી ઝાડ નીચે એ રહી," ૭
"તુંતો અહીં ગમે તહીં ફરે દોડે અરે ઓ બાલકા,
તુજ અવયવો છે જીવતા હા હાલતાને ચાલતા,
જો હોય બે જણ કબર માંહી પછી સાત કેમજ થાય કહો,
તો તો પછી તમે પાંચ હો! નક્કી તમે તો પાંચ છો." ૮

"નાના ખરૂં નહિ કબર તો તેઓની લીલી છમ છે.
તેઓ કદી દેખાય હા" તેણે કહ્યું સ્મિત મુખડે;
બારેક કે તેથી વધુ પગલાં ભરો ઘરથી તમે,
તો તો તમે જોઇ શકો કબરો તે સાથો સાથમે. ૯
"ઘણીવાર ત્યાં હું ખંતથી મોજાં સરસ હું ગુંથતી,
ઘણીવાર ત્યાં હું મન દઇ રૂમાલ મારો ઓટતી;
ઘણીવાર ત્યાં હું હર્ષથી કદી ભોંય પર બેસી જતી,
ઘણીવાર બેસી ત્યાં પછી કંઇ ગીતડાં સુણાવતી." ૧૦
"પે'લી ચલી ગઈ જેમરે મમ બેનડી વાલી ઘણી,
તેને થયું કંઇ દુઃખડું રડતી પથારીમાં સુતી;
જ્યાં સુધી દેવે મુક્ત કીધી તેને તે દુઃખડા માંહીથી,
તે રે! પછી રીસાઇને મમ બેનડી ચાલી ગઇ." ૧૧
તે કારણે તેને તે કબરે મૂકી દીધી સાચવી;
હું જાણું છું તેથી થયું શું બેન તો મહીંએ રહી;
પછી ઘાસ તો સુકાઇ ગયું ત્યારે પછી અમે બે જણાં,
હું અને જોન ભ્રાત મારો કબર ભણી રમવા જતાં. ૧૨
"પછી જબ શિયાળો આવીઓ તબ બરફ મહીં અમે બે જણાં,
બરફ પર રમતાં અમે બે દોડીને લપસી જતાં;
એવી મજામાં ભાઈ પણ મારો પછી ચાલી ગયો,
તે બેન પાસેરે ગયોને સાથમાં જઇ સુઇ રહ્યો." ૧૩
"જો બે પધાર્યાં સ્વર્ગ માંહી છોડીને તમ ઝુંપડું,
ઉભાં રહી કો'ને પછી તમે કેટલાં છો?" મેં કહ્યું;
ચપળતાથી છોકરી બોલી ખરી પ્રત્યુત્તરે,
"રે! શેઠ! ઓ મારા! અમે સઘળાં મળીને સાત છયે," ૧૪

“રે! શું ? કહોછો ? કહો મને કે બે જણાં તો મર ગયાં,
સ્વર્ગે પધાર્યો આતમાને સ્થૂલ દેહ પડી રહ્યા;”
સો માથાઝીક તો વ્યર્થ ગઇને શબ્દ તો ઉડી ગયા,
પણ છોકરી તો સ્થિર રહી તનમાં તથા મનમાં બધા. ૧૫

દોહરો)

માથા ઝીક તો બહુ કરી, સમજાવાને માટ;
છોકરીએ તો કહ્યા કર્યું, ના અમે તો સાત !

Down in a Green and Shady Bed.

1. Down in a green and shady bed
A modest violet grew,
Its stalk was bent, it hung its head
As if to hide from view;

2. And yet it was a lovely flower,
Its colours bright and gay,
It might have graced a rosy bower
Instead of hiding there.

3. Yet there it was content to bloom,
In quiet tints arrayed;
And there diffused a sweet perfume,
Within the silent shade.

4. Then let me to the valley go,
This pretty flower to see,
That I may also learn to grow
In sweet humility.

Jane Taylor.

શીળી છાંયડીની લીલી પથારીમાં.

(ઉપજાતિ વૃત્ત.)

શીળી લીલી છમ છાંય ન ચેરે,
નમ્ર વાયોલેટ ઉગયું જુઓને;
નીચી નમી ડાંખળી શીશ નામી,
શરમાય જાણે શું લજ્જાય તાણી. ૧
હતું છતાં તેહ સુંદીર પુષ્પ,
રંગો મજાના શું લાગેય રમ્ય;
ઉગવા હતા તેહ ગુલાબ ગોટા,
શરમાતું સંતાવું રે ના ઘટે હા! ૨
છતાંય ત્યાં તે ખીલવાને તૃષ્ટિ,
રંગો થકી શોભવા માંહી શાંતિ;
સુગંધ મીઠીય તે શું પ્રસારે,
શોંગોં શાંત છાયા બની શીય તો તે. ૩
મને જવાદો અરે તેહ ખીણે,
સુંદીર પુષ્પજ જોવાને કાજે;
શીખવાજદો વારૂ પછી મને તે,
ઊગુ પછી હું દીનતા મીઠી માં. ૪

The First Grief.

1 " O call my brother back to me,
I cannot play alone;
The summer comes with flowers and bee—
Where is my brother gone ?

2. " The butterfly is glancing bright
Across the sunbeam's track;
I care not now to chase its flight,
O, call my brother back !

3. " The flowers run wild—the flowers we sowed
Around our garden-tree:
Our vine is drooping with its load;
O call him back to me ! "

4. " He would not hear my voice, fair child,
He may not come to thee;
The face that once like spring-time smiled
On earth no more thou'lt see.

5. " A rose's brief bright life of joy,
Such unto him was given;
Go—thou must play alone, my boy—
Thy brother is in heaven.

6. " And has he left the birds and flowers ?
And must I call in vain ?
And through the long, long summer hours,
Will he not come again ?

7. " And by the brook, and in the glade,
Are all our wanderings o'er ?
O, while my brother with me played,
Would I had loved him more ! "

Mrs. Hemans.

પ્રથમ કારૂણિકતા.

(હરિગીત છંદ.)

બોલાવરે મમ ભાઇને પાછો અહીં આ જગ મહીં,
હું કાં રમું તેના વિનાને કાં ફરૂં હું એકલી;*
આવે વસંત બહુ ફુલેલ ફુલો અને વળી ભ્રમર આ,
રમવું મૂકી આ વાડીમાંને ભાઇ મારા ક્યાં ગયા. ૧
પતંગીઆં અહીં તહીં ફરંતાં ફૂલપર બેસી જતાં
ને ઉડતાં આ સૂર્ય કિરણે બહુ પ્રકાશિત થઇ રહ્યાં;
ના, ના, ઉડોને! હા ભલે પણ આવવાની હું નથી,
રે ભાઇ મારાને તમે બોલાવો પાછા જગ મહીં ૨
ફુલવાડીમાં ફૂલો જુઓ જે રોપીયા ફરતાં બધે,
તેઓ બધાં ખીલતાં બહુ ને ખુબ ફાલે છે હવે;
અમ દ્રાક્ષની લત્તા નમી ઝૂકી રહી બહુ ભારથી

---

* અહીંઆં 'એકલી' શબ્દ તે બાલને માટે વાપર્યો છે તે છોકરી છે વા છોકરો છે તે નકી નથી છતાં છોકરીના ભાવે જોવાથી આ પ્રસંગ વધારે મોહક તેમજ અસરકારક લાગે છે જેથી તેને છોકરી વતી ઓળખાવી છે. કર્તા.

રે ભાઇ મારાને પુનઃ બોલાવો આ સૃષ્ટિ મહીં, ૩
તે સુણશે નહિ બુમ મારી ગગનમાં ઉંચે બહુ.
આવે નહી કદી પાસ તારી બાલકી કે' શું કરૂં;
આવી વસંત ઋતુ રૂડી સુંદીર મુખે હસતી ઘણી,
તે પાછી તું ના જોઇ શકતી મુખડે એવે ફરી. ૪
અર્પાઇતી ગુલાબીને આનંદી ટુંકી જીંદગી
બહુ ભાગ્યશાળીને મજાની જીંદગી તેતો હતી;
જા, બાપુ, રમને એકલી આ વાડી માંહી સંગમાં. ૫
તે ફૂલડાંને પક્ષીઓને શું તજી સ્વર્ગે ગયા ?
બોલાવવું મારૂં બધું મિથ્યા હશે શું ભાઇ આ !
લાંબી વસંતે વાડીમાં રમવા અહીં મમ સાથમાં,
શું આવશે તહિ તે ફરી પાછો અહીં આ જગતમાં ? ૬
નાળા મહીથી જળ જતું ખળખળ કરીને ત્યાં અમે;
ફરતાં અમે જે વન મહીં તે અંત આવ્યો શું હવે !
રે ! રમત રમતી જ્યાયરે આવી મજાના ઉપવને,
તે કાળ ચાલ્યો બહુ હવે મમ ભ્રાત તો રૂડું થતે. ૭

Tne King and his story-tellers.

Part I.

1. King Fulisman was very fond of tales;
In fact they were that monarch's chief delight:
To tales he'd listen in the early morn,
The afternoon, the evening, and the night.

2. He did not mind what kind of tale it was:
The moral might be right, or might be wrong;

He didn't mind who told the tale, nor what
It was about, if only it was long.

3. One day, he called his courtiers and said,
"Your tales do not arouse my admiration;
Go, each of you, and stick up on the walls
A copy of the following proclamation:

4. "'*WHEREAS, I Fulisman, the King of Folli-pore,*
Have quite determined not to listen any more
To stories with an end: I hereby do proclaim
That whosoe'er can tell an endless tale, that same
Shall marry Princess Sillee, pride of my royal heart;
Any man who likes may try, and now's the time to start.
But he, who tries and fails, at once will lose his head;
'Twill be struck off—or he'll be hanged till he is dead."

5. The first competitor began his tale on Monday morning:
He talked till Saturday, and then he found that, all too soon.
His tale was done! Said Fulishmán, "You know, I gave you warning;
You'll find the executioner outside. Good afternoon!"

6. The second talked for fifty days, the third for fifty-three;
But both these story-tellers are as dead as dead can be.
And so are numbers four, and five, and six, and seven, and eight:
Their heads may still be seen stuck up upon the palace gate.

7. Now, number nine was a cunning man; his name was Wylee-felloh.
He made a low salaam, and said in accents mild and mellow,
"Wise Fulisman, one boon I crave. Until my tale is done,
Hear me with patience." And the King said, "Very good, my son.

8. "I'll listen to you patiently until your tale is o'er.
You know, of course, who's waiting for you just outside the door!"

રાજા અને તેના વાર્તા કહેનારાઓ.

(હરિગીત છંદ.)

રાજન્ શોખિન બહુ હતો ને મૂર્ખદત વળી નામનો,
સાચું કહો તો, વાતથી તે રાજ રીઝે હા ઘણો;
વાર્તા સુણે દઈ ધ્યાનને, વહેલો ઉઠીજ સવારમાં,
વાર્તા સુણે મધ્યાન્હમાં સાંજે તથા તે રાત્રિમાં. ૧

નહિ ધ્યાન આપે વાત તે શી જાતની છે ને વલી,
સૌ સાર ખોટો વા ખરો હોએ ભલેને તે મહીં;
ના ધ્યાન આપે વાત તે કહેનારો એવો કોણ છે,—
ને શીય બાબત છે ભલે—હોવીજ જોઇએ લાંબી તો. ૨
સરદાર સહુ બોલાવીને તેણે કહયું કો દિવસે,
કે "વાત સૌ તમ ફુસ છે આનંદ ઉપજે ના મને;
જાઓ તમે સહુએ હવે ને ભીંત પર ચોટાડી દો.
લઇને અકેકી નકલ આ ઢંઢેરો આજ પીટાવી દો. ૩
(કે–) "મૂર્ખપુરીનો મૂર્ખદત હું નૃપતિ આર્યય મેં–
ધાર્યું હવે નવ સાંભળું જે વાતડીજ ટુંકાય જે–
(ને) પુરી થતી હોયે જરીમે–આજ જાહેર હું કરૂં,
કે જેયકો વાર્તા કથે છેડા વિનાની લાંબી બહુ. ૪
(તેને) નાદાન શાહ્જાદીય પરણે અહંકાર જે મમ હૃદયનો,
ચાલુ કર્યાની વખત છે ઇચ્છા હયે કોશિષ કરો;
(પણ) કોશિશ કરી નાપાસ થાશે શિર તો તેનું જશે,—
ટાંગવામાં આવશે વા મરણ સુધી લટકાવશે ?"
પે'લા હરીફે વાતને ચાલુ કીધી સોમ સવારમાંથી
શનીવાર સુધી વાર્તા કથી માલુમ થયું વાર્તા બધી–
—પુરી થઇને.—મુર્ખદત બોલ્યો કે, આપો ચેત મેં"—
" સાહેબજી. બસ બહાર જાઓ રાહ જુએ મારો કુવે. ૬
બીજે કથી પચ્ચાસ દિન ત્રીજે તથા તેપન વળી,
(પણ) બંને જણાને મોત આવ્યું મોત આવે જે થકી;
એમ ચારજ પાંચ છોને સાત આઠજ આવીઆ,
મે'લ દરવાજે તે સૌએ, લટકતા દેખાય હા. ૭

નવમો હતો જે ખક્ષપતિ લુચ્ચા તણો સરદાર જે,
નીચી સલામ કરી પછી બોલ્યો તે નમ્ર અવાજમેં;
" મુર્ખદત વર માગું હું કે વાત જાય પુરી થયા-
વિણુ-ધીરજથી સુણુવીય તે" રાજા વદ્યો, "બહુ સારૂ આ."
" વાર્તા કરો પુરીય ત્યાં સુધી સુણું હું ધીરજથી.
અલબત તું જાણેય તારી વાટ જુએ છે ધણી: " ૮

---

13. The King and his Story-tellers.

Part II.

Then Wylce-felloh bowed, and thus his story he began:
" Long, long ago, O King, there lived a very wealthy man.
9. " He made a barn, the biggest barn that ever man did build,
And stored his corn there year by year, until the place was filled—
Filled to the ceiling ! Then the door was shut and safely locked,
And the windows on the north, and south, and east, and west were blocked.
10. " ' And now ', he said ' the rains may fail, and famine come, but I
Am safe ! I've food for years, although no drop should leave the sky. '

He gazed upon his barn and said, 'I'm sure that there is not.
A single hole left anywhere.' But he carelessly forgot
The chimney on the roof; and lo! upon the morrow's morn
A little sparrow came and took away a grain of corn."

11. "Just what I thought," said Fulisman. "How does the tale go on?"
"Another sparrow came and took away another one."
"Go on, go on," said Fulisman. "What happened next, my son?"
"Another sqarrow came and took away another one."

12. "Yes, yes," said Fulishman, "quite so. And when the third had gone?"
"Another sparrow came and took away another one"
Fulisman frowned. "And when," said he, "the fourth away had flown?"
"Another sparrow came and took away another one."

13. "But after that?" cried Fulisman, impatience in his tone.

"Another sparrow came and took away another one."

"But *after that?*" He clenched his fists; his eyes with anger shone.

"Another sparrow came and took away another one."

14. "I hope it choked him!" said the King. But still the tale went on:

"Another sparrow came and took away another one;

And another came and took away another one;

And another came and took away another one;

And another, and another, and another, and another,

And another sparrow came and took away another one."

15. Poor Fulismán was nearly mad. "We must have had a million!

How many are there left?" he gasped. "My lord, at least a billion!"

Said Wylee-felloh, bowing low; "I've only just begun.

And another sparrow came and took away another one.

16. *And another——"* "Stop!" cried Fulisman. "I can't bear any more!

Take the princess! take my throne! and take the whole of Folli-pore!

But Stop those awful birds, or I shall go stark mad, my son !
I wish you'd ne'er been born—I do ! I wish you'd ne'er begun ! "

17. So little Princess *Silly* married *Wily fellow*, who
Became the happiest of men. This tale is true, quite true.
Though *Foolish-man* was foolish, though he dwelt in *Folly-pore*,
He kept his word once given, and what can any fool do more ?

C. H. Payne.

રાજા અને તેના વાર્તા કહેનારાઓ. ભાગ ૨.

ખલપતી પછી નમન કરીને વાતડી ચાલુ કીધી—
" ઓ રાજા લાંબા કાળમાં ધનવાન વસતો માનવી." ૯.
" કોઠાર બાંધ્યો જંગી બહુ નહિ બાં ..ઓ કોઇએ કર્દા,
વરષે ને વરષે ધાન ભરીયુ તે જગા સઉ ભરી દીધી
ને છત સુધી સૌ ભરી દીધું ને તાળું માર્યું સાચવી,
ચારે દિશાની બારીઓ પછી બંધ કીધી જાળવી·
" અને હવે," તેણે કહ્યું, " વરસાદ ના વરસે જરી,
ખોરાકી છે વર્ષો તણી ટીપું ન હો આકાશથી; "
કોઠાર સૌ જોઈ કહ્યુ કે, " ખાતરી છે કાણુ ના "
પણ કાણું એ ફીકરાઈમાં ચુકી ગયો તે એક હા. ૧૧
" ને છાપરે ધૂમાડીએ બીજી સવારે રે જુઓ, "

ચકલીજ નાની આવીને દાણો લઈ ગઇ એકતો; "
મૂર્ખદત કે' "ધાર્યું તે મેં—હા ચલાવો આગળે "
"ચકલી બીજી ત્યાં આવીને દાણો લઇ ગઇ એક તે" ૧૨
મૂર્ખદત કહે, "હાં ચાલોને આગળ પછી કહે શું બને"–
ચકલી બીજી ત્યાં આવીને દાણો લઇ ગઇ એક તે"
મૂર્ખદત ગુસ્સે થયો ને બોલીઓ, " ચોથી ગયે !—
"ચકલી બીજી ત્યાં આવીને દાણો લઇ ગઈ એક તે "૧૩
મૂર્ખદત અવધારણો ઝાલી કહ્યોં કે, " શું પછે " !—
"ચકલી બીજી ત્યાં આવીને દાણો લઇ ગઈ એક તે " ૧૪
પછી શું " કહ્યું કરી લાલ ચક્ષુ ને મૂઠીઓ વાળીને
"ચકલી બીજી ત્યાં આવીને દાણો લઈ ગઈ એક તે "
" રૂંધાઇ ગયો" હું ધારૂં છું " પણ વાત તો ચાલુ રહી,
"ચકલી બીજી ત્યાં આવીને દાણો લઇ ગઇ એક તે"
(અને) "ચકલી બીજી ત્યાં આવીને દાણો લઇ ગઇ એક તે"
(અને) "ચકલી બીજી ત્યાં આવીને દાણો લઇ ગઇ એક તે "
(અને)" બીજી અને બીજી અને બીજી અને બીજી અને.
(એક):"ચકલી બીજી ત્યાં આવીને દાણો લઇ ગઇ એક તે "
મૂર્ખદત ગાંડો વધો " રે એમ તો લાખો ગઈ—
બાકી રહીશી" ઓ પ્રભુ અબજો હજુ તો છે રહી" ૧૬
ખલપતિ પાયે પડી કહ્યું, કીધી શરૂ હમણાંય મેં "—
"ચકલી બીજી ત્યાં આવીને દાણો લઇ ગઇ એક તે"
" ચકલી બીજી,"—" હું ના ખમું બસ ચૂપ રહેને તું હવે
શા'જાદી લે, લે ગાદી આ, લે મૂર્ખપુરી આ સૌ અને"—

—"તુ ચૂપ રહે નહિ તો બનું ગાંડો પછી તો હું હવે—
સારૂં થતે નવ જનમીયો તું, વાત વળી તુ ના કયે"
નાદાન શાં'જાદી વરી આ ખલપતી લુચ્ચાયને,
સુખીઓ થયો તે જગતમાં—આ વાત સાચી સત્ય છે—૧૮
મૂખદત મૂર્ખો હતો વળી વાસ મૂર્ખ પુરીયમાં,
પાળ્યું વચન આપેલું કૂહો શું મૂર્ખ વધુ કરે જગતમાં.
કવિ પોતે—આશ્ચર્ય આમાં એ રહ્યું જે મૂર્ખદત મૂર્ખો હતો,
ડાહ્યો હતો તે જગતમાં બોલ્યુંજ પાળે તેહવો. ૧૯

---

15. The National Anthem.

1. God save our gracious King;
Long live our noble King;
God save the King!
Send him victorious,
Happy and glorious,
Long to reign over us:
God save the King!

2. Thy choicest gifts in store
On him be pleased to pour;
Long may he reign!
May he defend our laws,
And ever give us cause
To sing with heart and voice,
"God save the King!"

Henry Carey.

રાજગીત.

(મહારાજ આ અંગ્રેજી—એ રાગ)

(૧)

રક્ષા પ્રભુ રાજવિ રાજા
બહુ જીવો ઉમદા રાજા
રક્ષો પ્રભુ રાજ અમારા.

(૨)

સહુ જીત્યોવાન બનાવો
સુખીને યશવાનજ થાઓ
ચિરમ્ કરો રાજ વિરાજા
રક્ષો પ્રભુ રાજ અમારા.

(૩)

તમ ઉત્તમ ભેટો સૌ જે
ખુશી થઇ તે પર વરશો.
ચિરમ્ કરો રાજ વિરાજા
રક્ષો પ્રભુ રાજ અમારા

(૪)

તે કાનુનો અમ રક્ષે
કારણ અમને નિત દીજે
ગાવાને હ્રદયે મોટા...
રક્ષો પ્રભુ રાજ વિરાજા.
ચિરમ્ કરો રાજ વિરાજા
રક્ષો પ્રભુ રાજ અમારા.

Casabianca.

1. The boy stood on the burning deck
   Whence all but he had fled;
The flame that lit the battle's wreck,
   Shone round him o'er the dead.
2. Yet beautiful and bright he stood,
   As born to rule the storm;
A creature of heroic blood,
   A proud, though childlike form.
3. The flames rolled on—he would not go
   Without his father's word;
That father, faint in death below,
   His voice no longer heard.
4. He called aloud: "Say, father, say
   If yet my task is done?"
He knew not that the chieftain lay
   Unconscious of his son.
5. "Speak, father," once again he cried,
   "If I may yet be gone?"
And but the booming shots replied,
   And fast the flames rolled on.
6. Upon his brow he felt their breath,
   And in his waving hair;
And looked from that lone post of death,
   In still, yet brave despair.
7. And shouted but once more aloud,
   "My father, *must* I stay?"

While o'er him fast, through sail and shroud,
The wreathing fire made way.

8. They wrapt the ship in splendour wild,
They caught the flag on high;
And streamed above the gallant child,
Like banners in the sky.

9. There came a burst of thunder sound—
The boy—oh ! where was he ?
Ask of the winds that around
With fragments strewed the sea ;

10 With mast, and helm, and pennon fair,
That well had borne their part—
But the noblest thing which perished there
Was that young faithful heart ?

Mrs. Hemans.

કેસેબીઆન્કા.

(શાર્દુલ વિક્રીડીત છંદ)

અગ્નિથી બળતા તૂતક પર શું, ઉભો અરે છોકરો,
જ્યાંથી સૌજન નાસીયાં પણ અરે, ઉભો રહ્યો કાંય તે;
લાગેલું તે વા'ણુ અગ્નિ જવાલ, ઉછળે અરે હા અને.
તેશું આંહી આ પ્રકાશતી અધે, મૃતક પડેલી શબે. ૧
જોને તે શું ભવ્ય તો પણ અરે, તેજસ્વી શૂરો ઉભો
જાણે કે જનમ્યો જ તેહ કાજે તોફાનને શાસવા;
સૃષ્ટિ આ મહીનો હતો તે પ્રાણી, શરીરના લોહીનો
મગરૂરીમાં મા'લતોય જો કે, બાળપણા રૂપમાં— ૨

જ્વાલા આ પ્રસરી અરેય તેતો આઘો ખસે ના જરી,
શી રીતે જ ખસે નહિ જ મળીઓ શાસન પિતા તણો;
પિતા તે જનનો જ વા'ણુ તળીએ બેભાન થઇને સુતો
જેનો શૂર નહિ હવેજ સૂણવો. બાળક આ તેહનો
મોટેથીજ વઘો પછીય તેતો " બાપા અરે બાપજી;
" કહો કે કામજ માહરૂં થઇ ગયું, કે ના થયું તે હજી"
જાણે ના તે છોકરોય કે જે, નાયક પડયો છે મુઓ,
જે નવ જાણતો કેપ કયાં છે, બાળક પોતા તણો. ૪
ઉચ્ચેથી જ વઘો ફરીથી તેતો, " બાપાજી બોલોઅરે "
નહિ તો આજ જશે અરે તમ જશે બાળક આ સ્વર્ગમાં
બંદુકો ગર્જે તે બુમ વિણુ કો, ઉત્તર દે કોણુ ત્યાં
જ્વાલો શી પ્રસરે અરે સ્વર થકી, હા દૈવ આ શું બને. ૫
દોડી દીધો શ્વાસ તેહ બાળે ભમરો પરે હા હવે,
શું ફરકેય કેશ આ ફરકતા, તે છોકરાની પરે;
આ દેખાય અરે જુવો તે એકો મરણુ તણુા દેશમાં,
શાંતિમાંય છતાં શૂરોય આશા, વિનો જુએ એ ઉભો ૬
છેલ્લી વાર વઘો હવેય મોટે, સુરે ઘણુા કારમા,
" ઓ બાપાજી હવેય શુંજ મારે અહીંઆંજ રે'વું ઘટે;
શઢને શઢ તણુાંય સૌજ વસ્ત્રો, હાશાં પડે વેગથી
હા ક્રુર આગ હસ્ત આ પડીઓ, આહ છોકરાના પરે. ૭
તેઓથી વિટળ્યું વહાણુ આતો, ભપકો અરે જંગલી
તેઓએ ઝબકયાં નિશાન ઉંચે તે વા'ણુના હા બધે;

શું ફરકે પ્રસરી બધેય આતો, બા'દુર બાલક પરે;
જાણે શું ફરકે, ઉંચે નભ મહીં, ઇન્દ્રાદિના વાવટા. ૮
મોટો સૂર પછીય ત્યાંહે આવ્યો, ગર્જના થઇ મોટી ત્યાં,
બાલકરે !—અરે બાળકોજ ક્યાં છે, ક્યાં તે ગયો હોય રે;
પૂછો આ ભમતા અહીં તહીં બધે, વા વાયુ તેને તમે
જેણે સૌ ટુકડા પ્રસારી દીધા આખા મહા સાગરે. ૯
શાઠ સુકાન એને બધુંજ વા'ણ, સુંદીર નિશાન સહ
જનમ્યો જે જનની તણાજ ઉદરે, ધન્ય પિતાને વળી—
ઉમદામાં ઉમદા ગઈજ વસ્તુ, જેના ફરીથી અને
તેતો નેહ શૂરા તણું, હૃદય જે ખોવાયું તે ના મળે. ૧૦

---

20 The Magic Necklace.

1. In a town in Hindustan
There dwelt a worthy man—
A good Hindu whose name was Ganga Deen.
He was rich and very clever,
And the people said that never
A kinder man than Ganga had seen.

2. But Ganga had his share
Of trouble and of care.
His son it was who grieved him—Hari Singh.
For though the little lad
Was not altogether bad,
From early morn to night *he lied like anything.*

3. Now it chanced one morning that

A Fakeer came and sat
At Ganga's door. Said Ganga, "Holy man,
Can you cure my son of lying?
I have tried, but given up trying!"
"I'll cure him," said the Fakeer, "If I can!"

4. So he sent for Hari Singh,
And he said, "This pretty string
Of pearls I'll lend you if you will be good;
But remember! it will fly
Away if you should lie."
And little Hari said he *never* would!

5. Then the holy man departed,
And Hari, happy-hearted,
Ran in and cried, "Oh, father, have you seen
What the Fakeer gave to me!"
And he danced about with glee.
"Are you sure it was a *gift*?" said Ganga Deen.

6. "Of course!" said Hari Singh;
But as he spoke, the string
Quite vanished and he searched for it in vain.
Then Hari hung his head,
"He *lent* it me," he said,
And immediately the pearls came back again!

7. When the boys at school admired
His treasure, and inquired
How he got it, he replied, "This necklace rare
My father gave to me;
It's a beauty, you can see."

But they couldn't ! For the necklace was not there.

8. Then Hari was ashamed,
And with tears he exclaimed,
" I told a lie ! It was an old Fakeer
who lent it me this morning
To serve me as a warning, "
And lo ! once more the pearls did reappear.

9. And so, at every lie,
Away the pearls did fly,
Till Hari almost grew afraid to speak;
Then he vowed, one afternoon,
He'd tell no lies—and soon
He only told them once or twice a week.

10. From two a week to one,
The number down did come;
From one a week to one a month it fell;
And then a month passed by
Without a single lie,
And that is nearly all there is to tell.

11. Old Ganga said, " My boy,
You've filled my heart with joy. "
And as he spoke, in walked the Fakeer old,
And he said to Hari Singh,
" You may keep the pretty string
Of pearls, and may it bring you luck untold. "

C. Payne.

જાદુઇ/કમાળા.

(ભુજંગી છંદ)

પ્રશસ્ત રહેતો જ માણુસ એવો,
પુરી એકમાં હિંદુસ્તાન મહીનો,
ભલો હિંદુ ગંગાદિન્નામે કરીને,
હતો શાણોને ધનવાન વળી તે, ૧
જનો સૌ કહેતા ન જોયોજ આવો,
અરે માઝા વાળો ભલો માનવી કે।
છતાં ગંગ પોતે હતો ભાગ્યવાળો,
ફીકર માં તથા આપતો તાપમાંનો. ૨
હરિસિંગ દુભે હનો છોકરો જે,
છતાં ન હતો છોકરો એવો તોલે—
—ખરાબ ન'તો કાંઇ તદ્દન તોએ,
જુઠું બોલતો બહુ સવારેથી સાંજે. ૩
હવે એક દા'ડો બન્યુ ભાઇ એવું,
ફકીર આવીઓ એક બેઠો જ વારૂ,:—
—ગંગ કને ગંગ બોલ્યો, રે સાધુ—
—સુધારો જુઠા છોકરાનેય વારૂ. ૪
"પ્રયત્નો કર્યા થાકીને મૂકી દીધા,"
"સુધારે બને" તો વધો તેહ, "તુંજા"
હરીસીંગને તેણે બોલાવી દીધો
"કહ્યુ મૌક્તિ માળા શી સુંદીર તેજો" ૫
"થશે સારો તો હું તને તેહ આવે',

વળી યાદમાં રાખ ઉડી જશે જો—
—રખે કાંઇ જુઠું તું બોને જરીતો ”
વધો, “ ના વદું હું ”—હરી ત્યાંય છોટો. ૬
પછી તેહ સાધુ ગયો કાંઇ બીજે,
હરી સુખીયો મનથી દોડીઓ તે;
અને બુમ પાડીય બાપા જુઓને.—
મને આપ્યું છે જો જુઓ કો ફકીરે. ૭
અને તેહ નાચ્યો ઘણો થાઇ રાજી,
કહ્યું ગંગ, “ શું તે તમે આપી દીધી ”
હરિ જ્યાં વધો, “ હા નકી આપી દીધી ”
અને બોલતામાં ગઇ તેહ ચાલી. ૮
ઘણી શોધ કીધી જડી નાય તેતો,
હરીએ ધુણાવ્યું જ ડોકું પછી તો,
વદ્યો તે “ ધીરી છે મને કો ફકીરે ”
અને તુર્ત પાછો જ માલા જુએ છે. ૯
જહાં સ્કુલના છોકરા તે વખાણે,—
—પુંજી તેનીને તેહ પૂછે જ તેને,
“ કયી રીતથી આ મલી” એમ જયારે,
વધાં કે, “ પિતાએ દીધી તે પરાણે ” ૧૦
જુવો છે તે સુંદીર કેવી મજાની,
જુએ શુંય હા વિણુ માલા પછીથી;
હરિ તો પછી ખુબ શરમાઇ જાયો,
અને અશ્રુ આંખે છતે બોલી ઉઠયો. ૧૧

" જુઠાણું વધો હું હતો તેહ સાધુ"
સત્વારેજ આજે મને દીધી વારૂ;
—મને આપવા ચેત ''ને હા જુઓને,
અને હા જુએ મૌક્તિ દેખાડીધી તે. ૧૨
અને આવી રીતે જુઠું બોલતામાં,
ઉડી જાતી આવી રીતેથીજ માળા;
—સુખી જ્યાં હરી બી'નતો બોલવાને,
બપોરે પછી જળ લીધું અઢ તેણે. ૧૩
કદી બેજવારે વદે સાત દિને,
પછી એ થકી એકને ના કદી તે;
કદી એક વારે વદે માસમાં તો,
પછી માસ ચાલ્યો વિના જૂઠ બોલ્યે ? ૧૪
પછી ગંગ બોલ્યો અરે મમ બેટા,
હૃદય માહરૂં તેં ભર્યું ખુશથી આ,
પછી વૃદ્ધ સાધુ વધો " રાખ માલા—
ભલે ભાગ્યશાલી થશે તેથી બેટા. ૧૫

The Miller of the Dee.

1. There dwelt a miller hale and bold,
Beside the river Dee;
He work'd and sang from morn to night,
No lark more blithe than he;
And this the burden of his song
For ever used to be,—

" I envy nobody: no, not I,
And nobody envies me ! "
2. "Thou'rt wrong, my friend !" said old King Hal,
" Thou'rt wrong as wrong can be;
For could my heart be light as thine,
I'd gladly change with thee,
And tell me now what makes thee sing
With voice so loud and free,
While I am sad, though I'm the King,
Beside the river Dee ?"
3. The miller smiled and doff'd his cap:
" I earn my bread, " quoth he;
" I love my wife, I love my friend,
I love my children three;
I owe no penny I cannot pay;
I thank the river Dee,
That turns the mill that grinds the corn,
To feed my babes and me. "
4. "Good friend," said Hal, and sigh'd the while,
" Farewell ! and happy be:
But say no more, if thou'dst be true,
That no one envies thee,
Thy mealy cap is worth my crown,—
Thy mill my kingdom's fee !
Such men as thou are England's boast,
O miller of the Dee ! "

Mackay.

ડી નદીનો ઘંટીવાળો.

(વસંત તિલકા)

ત્યાં એક બા'દુર અને મજબુત એવો,
વસતો હતો નદી ડી પાસે ઘટીવાળો,
પ્રાતર થકી રાત્રી સુંધી કરે કામ ગાતાં-
શું લાર્ડ આથી વધુ આનંદમાં રહેતાં. ૧
ગાતો હંમેશ ગીતડુ મહીં સાર એવો,
ના ભૂલતો તે કદી ગાયન ગાવાનુ તો;
" નહિ રાખતો જરી હું વૈરજ કોઇ સાથે,
નહિ વેર કોઇ જગમાં વળી દાખવેરે. " ૨
રાજન ત્યાં હલ વદ્યો "કહો ભાઇ મારા,—
ખોટું વદે બધુંય ખોટુંય છે ખરે હાં;
જો મારૂં આ હૃદય આનંદ માંહી રેલો
તો હા ભલે બદલું લેઉંજ તારૂં હાતો" ૩
" કહો કેમ આપવાના સૂર મોટા—
છૂટે સ્વરે તમે કહો શી રીતેજ ગાઓ;
રાજા અરે ડીનદી પાસ જ શીસ તો હું,
ને કેમ આમ દીલગીર થતોજ હું છું. ૪
મીલર હસ્યો વદ્યો ઉતારીજ ટોપી પોતે,
" પૈસા કમાઈ ભર પોષણુ એજ માટે;
ચાહું પ્રિયા અને વળી સહુ મિત્ર મારા,
ચાહું ત્રણેય તંતુજો પ્રિય જેહ મારા. ૫
દેવું નહિ મમ શીરે કંઇ પાઈનું ને

આ સર્વ છે વહેતી આ નદીના પ્રતાપે;
દાણો દળે ફરતી ફરવીનેજ ઘંટી,
કૈયાં તથા સહુ અમે ભરતાંજ એલી. ૬
હલ બોલતાં તદ્દન ઓછુંજ લાગી પોતે
" સુખી થજે વળી રહે ખુશમાંજ નિત્યે
સાચું કહે નહિજ કે'વુંજ કોઇને કે— ।
ના વૈર આ જગતમાં તમ સાથ રાખે. ૭
મુગટમણી મમ તણા સમ શ્વેત ટોપી,
ધરી વળી ચઢતી આ મમ રાજનાથી;
ઇગ્લેન્ડ માની બહુ હા તમ માનવાથી
ધન્યજ તને મીલર ઓ તું તણા નદી"ડી". ૮

The Echo.

1. " Ho, ho ! Ha, ha !" sang a shepherd lad,
   Lying in the valley below;
   And a voice from the hill called back again,
   " Ho, ho ! Ha, ha ! Ho, ho ! "
2. " Who's that ?" "who's that ?" cried the shepherd lad,
   With a start, as upright he sat;
   And the voice from the top of the hill called back,
   " Who's that ? who's that ? who's that ? "
3. " You're a fool !" he cried. He was rude, you see;
   He had never been to school;
   And he listened again, and the voice replied,
   " You're a fool ! You're a fool ! fool ! fool ! "

4. I cannot repeat all the naughty words
That he shouted aloud, but I heard
Every word that he uttered, they all came back—
One after another—each word.

5. Then homeward he ran, and big tears of hot rage
Soon began both his eyes to fill;
As he told his old grandfather all about
The rude little boy on the hill.

6. "'Twas the echo," he said, "of your voice, my dear boy!
Your own voice that surprised you so.
For the rude little boy was not up on the hill,
He was down in the valley below.

7. "If you use angry words, my dear boy, and unkind,
Then *others* will use them too;
Speak kindly to others, and then you will find
They will also speak kindly to you."

C. F. Payne.

પડઘો.

૧૦

(હરિગીત છંદ)

" હો, હો ! અરે ! હા, હા ! " કહ્યું તે છોકરે ભરવાડના,
વસતાં નીચે તે ખીણમાં ઘેટાંજ ચારે વનમાં!
આવ્યો અવાજ ગિરિ મહાંથી તેહના પ્રત્યુત્તરે,

"હો, હો! અરે! હો, હો,! અરે! હો,હો! અરે! હોહો,અરે! ૧
" તું કોણછે ? તું કોણછે ?"બૂમ પાડીને બોલ્યોયછે,
ઠ્ઠાર થઇને બેસી રહી જાય પ બૂમ પાડી એ રીતે;
આવ્યો અવાજ ગિરિ શિખરથી તેવના પ્રત્યુત્તરે,
" તું કોણછે? તું કોણછે? તું કોણછે? તું કોણછે? ૨
"મૂર્ખા અરે છે તું" તે વધો, છે જંગલી જુઓ તમે,
નીશાળમાં જઇ પાટીપર નહીં ધૂળ નાખી કોઇને;
આવ્યો અવાજ સુણેય શું જે તેહના પ્રત્યુત્તરે;
"તું મૂર્ખ છે, તું મૂર્ખ છે, તું મૂર્ખ છે, તું મૂર્ખ છે. ૩
ના હું વદુ સઘળા વધો તે ગાળના શબ્દો ઘણા,
કે બૂમ પાડી જે વધો તે સાંભળ્યા છે મેં બધા;
પણ આવીઆ પાછા દરેક શબ્દ તે બોલ્યોય જે,
એકના પછી એક હા, તે તો સહુ પાછા વળે. ૪
દોડી ગયો ઘરના ભણી ને ક્રોધનું અશ્રુ કોપનાં,
ઉભરાઇ જાએ આંખ બંને તરત તે બોલતાં;
સઘળી બીના તેણે કહી દાદા હતા જે વૃદ્ધ તે,
જંગલી આ છોકરાનું ગિરિ તળેટી ના પરે ૫
" બેટા અરે ! વાલા હતો ને ઘોર તારા શબ્દનો,
તારાજ શબ્દે તુજને ભયભીત કીધો આટલો,"
કેમકે તે જંગલી નો'તો ઉંચે તે ગિરિ પરે,
પણ ખીણમાં બેઠો હતો જ્યાં ઘોર થાએ બહુ અરે. ૬
જો વાપરો કદી કોપના શબ્દો તમે માયા વિના,
તો તો બીજા નક્કી વદે જે કોપના શબ્દો બધા;
માયા પણાથી બોલતો બીજા પર પછી હા ખરે,
તેઓ સદા માયા થકી શબ્દો વદે પ્રત્યુત્તરે. ૭

King Alfred.

PART I.—HOW HE LEARNED TO READ.

1. In the far-off times of Long Ago,
In Britain over the sea,
King Alfred the Great sat on the throne,
And a very good king was he!

2. For hundreds of years, from Father to Son,
His name has been handed down
As a king who was wise and good, and one
Who deserved his golden crown.

3. In those olden times of Long Ago
Very few could write or read,
And a man who had *one* book of his own
Was a very rich man indeed.

4. As the prince and his brothers were playing one day,
Their mother said, "Come, boys, to me."
Up they ran, all together, and lo! there lay
A beautiful book on her knee.

5. Its pages were bound in spotless white,
And written in gold and blue;
There were pictures of birds and butterflies bright
In colours of every hue.

6. They turned the leaves over, with longing eyes,
And each said, "Give to me."

"No! No!" said their mother, "this book for a prize
To the boy who first reads it shall be."

7. Then Alfred worked hard, for the boy was wise,
He worked very hard all day;
He made up his mind to win the prize,
And lost many a game of play.

8. He WORKED! and he WORKED! and he *won* the prize!
But he won what was better still,
For he learned a lesson to carry through life—
"He will conquer who works with a will."

રાજા આલ્ફ્રેડ.

ભાગ. ૧ આલ્ફ્રેડ વાંચતાં કેમ શિખ્યો તે વિષે.

(દ્રુતવિલંબીત)

જુના જમાને ઘણા દૂર કાળમાં,
બ્રિટનના સઘળા દૂર દેશમાં;
મહાન આલ્ફ્રેડ રાજ કરે બધે
હવે વળી બહુ શ્રેષ્ટ તે નૃપતિ. ૧
વરસ સંસ્ર ને બાપ બેટાથકી,
ગૌરવથી યશગાન બધે થતી—
—જ્યમ ભલો અને શ્રેષ્ટજ નૃપતિ;
સુવર્ણ મુગટનો જે અધિપતિ. ૨

જુના જમાને ઘણુા દૂર કાળમાં;
નકો શકે લખી કે વળી વાંચી કો;
પુસ્તક જેહ પાસ તે તો નક્કી. ૩
તે ધનવાન ગણાયજ તે થકી.

રમતાં પુત્ર અને તેહ ભાઇઓ,
માએ કહ્યું, "અહીંઆં તમે આવ સૌ"
સઘળાં તે ગમ દોડી ગયાં જુઓ,—
—સુંદીર પુસ્તક જે પડીઉં નીચે. ૪

સુંદીર શ્વેત પુઠે પુષ્ટ બાંધીઆં,
સુવર્ણને ભુરી સાહી થકી લખ્યાં;
દરેક જાતનાં પક્ષી સોહામણાં.
છબી મહીં ચળકેજ પતંગીઆં. ૫

આતુર ચક્ષુ થકી સહૂ તે જુએ,
સહુ વદે મને ચોપડી આપો તે;
મા વદી ના છે એ ભેટજ જેહને,
પ્રથમ હજ વાંચી શકે ખરે, ૬

પ્રસુ આલ્ફ્રેડ બહુ મે'નત કરી,
બધાદિને બહુ કામ કરી પછી
નકી કર્યું મનમાં લઉ, ભેટ આ
રમત સૌ પછી મૂકી દીધીજ હા. ૭

કામ કર્યા કીધુ મેળવી ભેટ તે,
મેળવ્યું આથી વધું પણ તેહણે;
શાખ શિખ્યો ઉપયોગી સૌ જીંદગી,
બાજી જીતે સહુ ખંત થકી કરી. ૮

King Alfred.

Part II.—How he fought the Danes.

1. Fiercely a fight had raged all day
On a blood-red battlefield.
There were Saxon and Dane in deadly fray,
They might *die*, but would *never* yield!

2. Then the night came on, it grew dark and cold,
And the fiery foemen lay
Asleep in death, on the grass or the mould,
As Alfred walked sadly away.

3. For all seemed lost, and he feared that the Dane
Had come in the land to stay,
Unless he could gather an army again,
And *fight* on, till he drove him away.

4. He was weary and sad, and his heart beat low,
For his brothers—a noble band—
Were all dead; each had died with his face to the foe,
And *he* was now King of the land!

5. He was sad at heart, he was weary in limb,
But his courage was strong and high;
He would fight for the throne they had left to him!
He would conquer the Dane or die!

રાજા આલ્ફ્રેડ.

ભા. ૨ ડેન લોકો સાથે તે કેમ લડયો તે વિષે.

(રાગ મહાભારતનો વૈશમપાયે રૂષી એણી પેર બોલ્યા.)

પ્રચંડ યુદ્ધ રચ્યું પછી ત્યાં આખા દિન મોઝાર,
સમરાંગણ જ્યાં રેલો ચાલે લોહી તણી અપાર.
સેક્સનને ડેનોએ બંને કેસરીઆં જ્યાં લીધ;
મરતાં સુધી તે લડવાના તાબે ના થાએય
રાત પડી જ્યાં ટાઢ પડેને થાયું કાળું ઘોર.
સેના સરવે શાંત થઇ ક્રૂર શતરૂ જનરે ધીક.
સેના સરવે મરણ પડીને તૃણ ઉંબ પર સુઇ રહીય
આલ્ફ્રેડ દિલગીરી સહ નાઠો આઘોરે ત્યાંથીય
કારણ કે સહુ મરણજ ભાસ્યુ અને બીન્યો કે ડેન
રહેવાને તેના દેશમાં આવ્યા તો તે છેક
પુનઃ હવે તો ભેગું કરવું લશ્કર તો બધુંય !
અને લડવુ તે સાથે તેને હાંકી કાઢે જેમ
થાકયો ને દીલગીર થયોને હૃદય નિસાસા નાખે
કારણુ કે તેના સૌ ભાઇઓ ઉમદા ટોળી સાથે—
મરી ગયા હતા લડતાં લડતાં શત્રુની સાથેય
અને રહયો તે માત્રજ ભાઇ દેશ તણો રાજાય
હૃદય ઘણું દિલગીર થઇને થાકયા સઘળા ચર્ણ
પણ હીંમત તેની હાર્યો ના મજબુત ઉંચી પૂર્ણ
ગાદી માટે તે લડશે હા છોડી ફાવી જેય
કેમ શત્રુને જીતશે પોતે મરશે વા એ રિત્ય.

King Alfred.

PART III.—HOW HE BURNED THE CAKES.

(If acted, this scene requires King Alfred, an old man, an old woman, Saxon nobles and their followers.)

An old GOATHERD *and his* WIFE *are sitting in their cottage, over a fire, talking to each other.*

GOTHERD. What a dreadful night, Wife ! Do you hear the wind ?

WIFE. Dreadful, indeed ! In a night like this one would not turn even a cat out of doors ! Where is our boy to-night ? I wish I knew he was in safe shelter.

GOTHERD. I pity anybody out on the Moors to-night !

[*Tap ! Tap ! is heard at the door outside.*

WIFE What's that ?

GOTHERD. What's what ? I heard nothing.

[*Again the sound is heard. Tap ! Tap ! Tap !*

GOTHERD. Now I hear it ! There is somebody knocking at the door. Open it, Wife.

[*The door is opened, and* ALFRED *is seen standing outside.*

ALFRED. Can you give a homeless wanderer shelter from the wind and storm for the night ?

GOATHERD. Come in, lad ! Come in, and warm yourself.

WIFE. You're very welcome, my good man. May somebody treat my boy as I treat you!

GOATHERD. Come along and share our supper, such as it is, and my good woman there will soon make up a bed for you in the corner.

ALFRED. Thank you, with all my heart.

[They eat.

WIFE (*in a low tone to her husband*). Who is he? His speech is not the same as ours.

GOATHERD. That is true! Just look at his hands and his flashing eye. (*Aloud.*) Can you tell us, young man, any news of the cruel Northmen who are overrunning our land?

ALFRED. Alas! I cannot give you good news. There has been a fierce battle, and a great slaughter of brave men on both sides.

BOTH. Alas! alas! and on which side was the victory?

ALFRED. Night fell; neither side would give way. The Danes were many more in number than the Saxons. They were better armed, and nearly all the Saxons were left dead on the field.

BOTH. Alas! alas!

GOATHERD. And what about our young King? Was he killed?

ALFRED. He was seen, unhurt, at the close of the day, and is supposed to be hiding somewhere until his messengers can gather a fresh army.

GOATHERD. Will he give in, and make peace with the Danes, do you think?

ALFRED. Never! Never!

WIFE. Ah me! Ah me! Young man, can you tell me anything about my son? Did you see him? He was there, and he was fighting in the front, I know! (*She sobs*).

GOATHERD. Wife! Wife! Be quiet! Do not cry so. How could the stranger know our son?

WIFE. Know my son! Why, hasn't he the strongest arm, and the quickest eye, of any young man in the land? Doesn't everyboody know our son?

ALFRED. I am very sorry, good woman, but I can give you no news of your son. I trust he lives, and will fight for his country many times again.

An interval of two months, during which ALFRED *has worked as a labourer for the* GOATHERD *and his* WIFE; *and again we see him in the cottage.*

WIFE. Now, my lad, just watch those cakes before the fire, while I milk the cow! Mind you don't let them burn. Turn them as soon as they are brown Now, be careful. Do you understand?

ALFRED. Yes, mistress, I understand.

[*She goes out* ALFRED, *left alone, takes his bow and arrows looks at them, and speaks.*

ALFRED. Two months! and no news! Not a word from any one of my nobles! No messenger from any part of the country! What *does* it mean? I told them to meet me here. Are they all dead? (*He starts up and walks up and down.*) The land is being wasted, with fire and sword. The homes of my people are being burned down! Helpless women and children are being killed without mercy, while I! I! the King! am hiding here like a frightened deer!—doing nothing for my poor people, who wonder if their King has forsaken them! But what can I do? (*Sits down again.*) It would be folly to act until all is ready. To *wait* is harder than to *work*. But a king must not be rash. Another week I will wait here. *Then*, if I hear nothing, I will act—and act *boldly*!

[WIFE *returns and screams in anger.*

WIFE. The cakes! The cakes! What *have* you done?

Do you not see they're burning,
Black as a cinder? every one,
And all for the want of turning!
You'll eat them! fast enough, no doubt!

When your turn comes for eating !
You're a lazy, good-for-nothing lout,
Aud well deserve a beating !

ALFRED. Lady, I beg your pardon !

WIFE. Lady, indeed ! No lady am I, but honest, hard-working woman. I'll have no idlers about me here ! So, out of the house you go, you lazy man !

[*She points to the door.*

HUSBAND. *enters with a band of nobles and their men.*

GOATHERD. Wife ! Wife ! What are you doing ? Take care ! It's THE KING ! The King ! whom you are scolding !

[*The* WIFE *stands aghast. At the same moment half a dozen men speak all at once.*

FIRST NOBLE. Hail ! Hail ! Alfred our King !

ALL. Hail ! Hail ! Alfred our King ! Hope of our Land ! A host of brave Saxons awaits you. They are close by. Lead us ! we will follow you to Death or to Victory !

ALFRED. My loyal Nobles ! Glad indeed Iam to greet you, and gladly I lead you !

[*The* GOATHERD'S WIFE *and her husband fall on their knees.*

WIFE. My Lord ! oh, King ! forgive me. I did not know.

HUSBSAND. My Lord, forgive her ! She did not know

ALFRED Rise, my friends; you gave me food and shelter when I wanted it. Rise, your King thanks you for your kindness to him when you thought him only a homeless wanderer. Fare you well till better days. You shall see me again.

ALFRED (*to his nobles*). My Lords, we will go together to free our land, or die in the attempt ! (*Holds up his hand*) Victory, or Death !

All hold up their swords and exclaim, "With you ! to Victory or Death."

The old woman watches them as they go. She shakes her head and says, "King or no King, he might have watched those cakes ! "

H. Freeman.

રાજા આલ્ફ્રેડ.

ભા. ૩ તેણે રોટલી કેમ બાળી તે વિષે.

(આ સીન ભજવવાને- આલ્ફ્રેડ રાજા, એક વૃદ્ધ ડોસો ડોશી, સેક્સન ઉમરાવો, અને તેના અનુયાયી- ઓ જોઇએ.

એક વૃદ્ધ ગોવાળ તથા તેની સ્ત્રી તેઓની ઝુંપડીમાં દેવતા પાસે વાતો કરતાં કરતાં બેઠાં છે.

ગોવાળ—+વ્હાલી ! આ તે કેવિ ઘોર રાત્રિ ! શું તું પવન પણ સાંભળે છે ?

વહુ—અંધારી ઘોરજ ! હાં, આવી ઘોર રાત્રિમાં તો કોઇ બિલાડી સરખીને પણ બારણા બહાર ન કાઢે ! આ રાત્રે આપણો છોકરો ક્યાં હશે ? મને લાગે છે કે તે સાજો તાજો કોઇ આશ્રમમાં હોય તો કેવું સારૂં

ગોવાળ—મને તો બહાર બિનાશ્રા વાળી જગા પર કોઇ માણસની દયા આવે છે !

બહાર બારણાપર ટપ ! ટપ ! સંભળાય છે.

વહુ—એ કોણ એ ?

ગોવાળ—કોણ એ શું ? હું તો કાંઇ સાંભળતો નથી.

(ફરીથી પાછું ટપ ! ટપ ! ટપ ! સંભળાય છે.

ગોવાળ—હા હવે મેં સાંભળ્યું ! કોઇ બારણું ખખડાવે છે. વ્હાલી ઉઘાડ ત્યારે.

(બારણું ઉઘાડતાં આલ્ફ્રેડ બહાર ઉભો રહેલો દેખાય છે.

આલ્ફ્રેડ--તમે આજની રાત્રિ આ ઘર વિનાના વટે માર્ગુને આ તોફાન અને પવનમાંથી (બચાવી) વાસો આપશોજી ?

ગોવાળ—આવ ભાઇ અંદર આવ અને જરા તાપ.

+ Goatherd નો ખરેખરો અર્થ ઘેટાં ચારનાર થાય પણ આપણે તેને ગોવાળ કહેશું.

÷ Wife નો અર્થ વહુ. પણ આપણામાં પોતાની સ્ત્રી વહુ કહેવું ખોટું બાસે છે. માટે વ્હાલી વાપર્યો છે.

વહુ--તમે ભલે પધાર્યા બાપ. મારા છોકરાને પણ હું તમારા તરફ વર્તું છું તેમ કોઈ વર્તો,

ગોવાળ—ચાલો ત્યારે તમે પણ અમારી સાથે જેમ તેમ વાળુ કરો. અને મારી સ્ત્રી તમારે કાજે ખુણામાં પથારી કરશે.

આલ્ફ્રેડ--હું તમારો હૃદય પૂર્વક ઉપકાર માનું છું.

(તેઓ ખાય છે

વહુ--(તેના ધણીને નમ્ર અવાજમાં) એ કોણ છે તેની વાણી આપણા જેવી નથી.

ગોવાળ—ખરી વાત હાં તું જો તો ખરી તેના હાથ અને ચળકતી આંખો ! (મોટેથી) તમે આપણા દેશને ઘેરનાર ક્રુર નોર્મનની કંઇ પણ વાત કહી શકશો— જાણો છો ?

આલ્ફ્રેડ—અફ્સોસ ! હું તમને સારી ખબર આપી શકતો નથી. ત્યાં તો એક પ્રચંડ યુદ્ધ મચ્યું હતું અને બંને પક્ષના શૂરવીરોની એક મોટી કતલ થઇ હતી.

બંને--અફ્સોસ ! અફ્સોસ ! અને કયો પક્ષ જીત્યો ?

આલ્ફ્રેડ—રાત પડી; કોઇ પણ પક્ષ તાબે થયો નહિ. સેકસનોના કરતાં ડેનો સંખ્યામાં ઘણા વધારે હતા. વળી તેઓ વધારે સારાં હથીઆરથી સજ્જ હતા અને લગભગ બધા સેકસનો રણભૂમિમાં મરણ પડ્યા.

બંને—અફ્સોસ ! અફ્સોસ !

ગોવાળ—અને આપણા નાના રાજાનું શું થયું ! શું તે પણ મરાયો?

આલ્ફ્રેડ—તે તો દિવસ આથમનાં વિણ ઇજામાં દેખાયો, અને જ્યાં સુધી તેનાં જાસુસો એક તાજી ટુકડી ભેગી કરે ત્યાં સુધી અહીં અહીં સંતાતો ફરશે એમ મનાય છે.

ગોવાળ—શું તે તાબે થશે અને ડેનોની સાથે સલાહ કરશે–એમ તમારૂં ધારવું છે?

આલ્ફ્રેડ—કદિ નહિ! કદી નહિ!

વહુ—હાય! હાય! મને! આપ તમે મારા દીકરાની કંઇ ખબર કહી શકશો. તેને શું તમે જોયો હતો? મને ખબર છે કે તે ત્યાં હતો અને આગળ રહીને તે લડતો હતો તે (ડુસકાં ભરે છે)

ગોવાળ—વ્હાલી! વ્હાલી! શાંત થા! આમ રો મા. આ અજાણ્યા આપણા છોકરાને શી રીતે ઓળખે!

વહુ—મારા છોકરાને ન જાણે! એમ કેમ! શું તે દેશમાંના દરેક યુવાન વર્ગમાં મજબુતમાં મજબુત અને દિર્ગદર્શી નથી? શું દરેક જણ આપણા છોકરાને ન જાણે?

આલ્ફ્રેડ—ભલી સ્ત્રી, હું ઘણો દિલગીર છું કે હું તમારા છોકરાની કાંઇ પણ ખબર કહી શકતો નથી. પણ મને ખાત્રી છે કે તે જીવે છે અને તે ફરીથી ઘણીવાર સ્વદેશને માટે લડશે.

બે માસ વીતી ગયા તે દરમ્યાનમાં આલ્ફ્રેડે ગોવાળ અને તેની સ્ત્રીને માટે મજુરની માફક કામ કર્યા કીધું; અને ફરીએ આપણે તેને ઝુંપડીમાં જોઇએ છીએ.

વહુ—હવે મારા છોકરા, હું જરા ગાય દોહી આવું. ત્યાં સુધી તું જરા ચુલા આગળ રોટલી જોતો રહે જે! જો જે બળી ના જાય હાં! તેઓ જ્યારે ભુરી થાય ત્યારે ફેરવજે. ધ્યાન આપજે બળી ના જાય હોં!

હવે શરત રાખ. શું સમજણ પડી કે?

આલ્ફ્રેડ—હા હું સમજ્યો, માજી (તેણી બહાર જાય છે આલ્ફ્રેડ એકલો પડી તેનું બાણ અને શરો લે છે તેઓને જુએ છે અને બોલે છે.

આલ્ફ્રેડ—બે માસ ! અને તને કંઇ ખબરતો નહિ ! મારા ઉમરાવોમાંના એકેનો એક શબ્દ પણ નહિ ! દેશના કોઇપણ ભાગમાંથી એકે જાસુસ નહિ ! મારે આથી શું ધારવું ? મેં તેઓને અહીંજ મળવાને કહ્યું હતું. તેઓ સઘળા મરી તો નહિ ગયા હોય ! (તે ઉઠે છે અને આમ તેમ ફરે છે) અસિ અને વન્હિથી દેશ પાયમાલ થઈ જાય છે. મારી પ્રજાનાં ઘરબાર બળાઇ જાય છે ! નિરાધાર બૈરાં છોકરાં નિર્દયતાથી મરાઇ જાય છે, જ્યારે, હું ! હું ! રાજા ! મારી ગરીબ પ્રજા—કે જે એ તેઓના રાજાએ તેઓને ક્ષમા બક્ષી હોય તો અજાયબ થાય તેઓને કાજે કંઇ પણ કર્યાં વિના અહાને તહીં એક ભયભીત હરણની માફક સંતાતો ફરૂં છું ! પણ હું શું કરી શકું ? (પાછો નીચે બેસે છે.) સઘળું તૈયાર થયા વિણ વર્તન કરવું એ પણ મૂર્ખતા. કામ કર્યાં કરતાં રાહ જોવી કઠણ છે ! પણ રાજાએ તો અવિચારી નજ બનવું જોઇએ. બીજું અઠવાડીયું વળી અહીંઆંજ રાહ જોઇશ. અને પછીથી, જો હું કાંઇ પણ—સાંભળીશ નહિ તો હું પ્રવર્તન કરીશ—અને શૂરવીરતાથી વર્તન કરીશજ !

(વહુ પાછી આવે અને ક્રોધમા ચીચીઆરીઓ પાડે છે.

વહુ—રોટલીઓ ! રોટલીઓ ! અરે, તેં શું કર્યાં કીધું !

(તોટક છંદ)

નવ શું સુઝતું બળતી બધી,—
થઇ કાળીજ સૌ જ્યમ મેશ સમી;
નહિ ફેરવી તેં તને જોર પડે,
ભરવા તુજ પેટ તૈયાર થશે. ૧
પુરતીજ ભરે શક ના જરીએ,
ઝટ ભાણાપરે તુંહ બેસી જસે;
નહિ કામ કંઇ તુંહુ તન્દ્રિલ હા,
તને માર પડે જબ એજ મતા. ૨

આલ્ફ્રેડ—માજી હું તમારી પાસ માફી યાચું છું.

વહુ—માજી ખરે ! નેય હું તો માજી પણ એક પ્રમાણિક અને ઉ-ઘંગી સ્ત્રી. મારે કંઇ આળસુઓનું કામ નથી ! સુસ્ત માણસો ચાલ્યો જા બારણાની બહાર ! (તે બારણા તરફ આંગળી કરે છે.

તેનો ધણી સરદારોની ટોળી અને તેનાં માણસો સાથે પ્રવેશ કરે છે.

ગોવાળ—વ્હાલી ! વ્હાલી ! તું શું કરે છે ? કાળજી રાખ કાળજી એ તો રાજા છે ! રાજા છે ! તું જેને ભાંડ છે એતો ! (વહુ ચકિત થઇ ઉભી રહે છે. તેજ વખતે સાથે છ એક જણ બધા એકજ સાથે બોલે છે.

પહેલો સરદાર—આપણા રાજા આલ્ફ્રેડનો જય,—જય ! જય, જય!

બધા—આપણા રાજા આલ્ફ્રેડની જય, જય ! જય, જય ! અમારા

દેશની આશા ! શૂરવીર સેકસન સૈન્ય તારી રાહ જુએ છે. તેઓ તારી થડમાંજ છે. અમને દોર ! જીતવા મરણ પર્યન્ત અમે તને અનુસરશું !

આલ્ફ્રેડ—મારા વફાદાર સરદારો ! તમોને ભેટીને, ખરેખર, હું ઘણોજ ખુશ થાઉં છું, અને ખુશીથી હું તમોને દોરીશ !

(ગોવાળ અને તેની સ્ત્રી તેઓને પગે પડે છે.)

વહુ—મારા ભગવન ! અરે, રાજા ! મને ક્ષમા કરો, મેં કાંઇ ન જાણ્યું.

ધણી—મારા પ્રભુ, તેને માફ કરો ! તેને ખબર ન હતી

આલ્ફ્રેડ—ઉઠો, મારા મિત્રો, તમે મને ખોરાક અને આશ્રય જ્યારે મને જરૂર હતી ત્યારે આપ્યો. ઉઠો, તમારો રાજા જ્યારે તમે તેને પણ એક ઘર વિનાનો વટેમાર્ગુ ધાર્યો ત્યારે તમારી તેના તરફની માયાને માટે તમારો આભાર માનેછે. શુભ દિવસો સુધી તમારૂં ભલું થાવ. તમે મને પુનઃજોશો.

આલ્ફ્રેડ—(તેના સરદારોને) મારા ઉમરાવો, આપણ સર્વે આપણા દેશને છોડાવવાને જાશું વા પ્રયત્નમાં મરશું !

(તે હાથ ઉંચા કરે છે) જય વા મરણ !

સઘળા તેઓની તરવારો ઉંચી કરે છે અને પોકાર કરે છે, " તમારી સાથે જય વા મરણ પર્યન્ત ! " વૃદ્ધ સ્ત્રી તેઓને જતાં જુએ છે. તે તેનું શિશ ધુણાવી કહે છે, " રાજા હો વા ન રાજા હો પણ તેણે આ રોટલીઓ તપાસી હતે ! "

I Remember.

1. I REMEMBER I remember,
The house where I was born,
The little window, where the sun
Came peeping in at morn:
Her never came a wink too soon,
Nor brought too long a day,
But now I often wish the night
Had borne my breath away !

2. I remember, I remember,
The roses, red and white,
The violets, and the lily-cups,
Those flowers made of light !
The lilacs, where the robin built,
And where my brother set
The laburnum on his birthday:
The tree is living yet !

3. I remember, I remember,
Where I was used to swing,
And thought the air must rush as fresh,
To swallows on the wing,
My spirit flew in feathers then,
That is so heavy now;
And summer pools could hardly cool
The fever on my brow !

4. I remember, I remember,
    The fir-trees, dark and high;
I used to think their slender tops
    Were close against the sky:
It was a childish ignorance:
    But now, 'tis little joy
To know I'm further off from heaven
    Than when I was a boy.

Hood.

મને યાદ છે.

૧૪

(ભુજંગી છંદ)

મને યાદ છે હા મને યાદ છે તે
નથી ભૂલતો ગૃહ જન્મ્યોજ જ્યાં એ;
હતી બારી નાનીજ સુર્ય જહાંથી
સવારે પધારે કરે ડોકીઆં તે. ૧
ન આવ્યો કદી તેહ વ્હેલો જરીએ,
ન જાતો કદી તેહ મોડો જરીએ;
છતાં એમ ઇચ્છું પડે રાત વ્હેલી
લઇ જાય આત્મા અને શ્વાસ નાડી. ૨
મને યાદ છે હા મને યાદ છે તે,
ગુલાબી તથા શ્વેત ગુલાબ ખીલે;
તથા વાયલેટો કમળનાં ફૂલો,

બનાવ્યાંય જાણે ભરી તેજ ને તો ૩
લિલેકસ જહાં રોપીનો માળ બાંધે,
અને જ્યાંહ રોપ્યો અરે ભાઇ મારે;
લેબર્નમ તેનાજ વર્ષ દિવસે,
જીવે હા હજી ઝાડ પોતેય ત્યાં તે. ૪
મને યાદ છે હા મને યાદ છે તે,
જહાં હિંચતો હું હતો નિત્ય પ્રેમે;
અને ધારતો હું વહે જેમ વા આ,
વહે તેમ ચકલી પરે ઉડતાં હા. ૫
હતું મન રાજી ઘણું તેહ કાજે,
મને લાગતું કારમું તેહ આજે;
સપાટા પવનના સુપારે ઘણા તે,
નહીં દુઃખ હરતાં જરી મનનું એ, ૬
મને યાદ છે તે મને યાદ છે હા,
ઉંચાં દેવદારૂ તણાં વૃક્ષ મોટાં,
વિચારૂં હું તેઓની રસાળી ટોચો,
ગગને ચઢીને કરે જેહ વાતો. ૭
હતી એવકુભાગ્ય નાનાપણાની,
હવે ના મળે કાંઈ આનંદ તેથી,
એમ ધણીતે કે—હતો બાળકો હુંજ તેના થકાં તો,
ઘણો દૂર સ્વર્ગ થકી હા હવે તો. ૮

Robin Redbreast.

1. GOOD-BYE, good-bye to summer
For Summer's nearly done;
The garden smiling faintly,
Cool breezes in the sun;
Our thrushes now are silent,
Our swallows flown away;
But Robin's here, in coat of brown,
And scarlet breast-knot gay.
Robin, Robin Redbreast,
O, Robin, dear!
Robin sings so sweetly
In the falling of the year.

2. Bright yellow, red and orange,
The leaves come down in hosts,
The trees are Indian princes,
But soon they'll turn to ghosts.
The scanty pears and apples
Hang russet on the bough;
It's autumn, autumn, autumn late.
'Twill soon be winter now.
Robin, Robin Redbreast,
O, Robin, dear!
And what will this poor Robin do?
For pinching days are near.

Then a crumb of bread for Robin
His little heart to cheer.

Allingham.

લાલ છાતી વાળું રૉબીન.

(તોટક છંદ)

જય તું જય તું જય ગ્રિષ્મ ઋતુ,
રમતી હસતી હવે ચાલીજ તું;
સહુ વાડી અરે હસતીજ રીકી,
વળી તાપ પડે ફરકે લહરી. ૧
અસ પક્ષી ગણો મૂક હા બનીઆં,
ચકલાં સરવે હવે ઉડી ગયાં;
પણ રૉબિન અત્ર ભૂરાં ફરકે,
વળી છાતીજ લાલ બહુ ચળકે. ૨
તુંહિ રૉબિન લાલજ છાતી તણું,
ખરે વ્હાલું મને ઉરથીજ ઘણું;
મધુરાં ગીત કાંઈજ ગાતું ફરે,
જબ વર્ષ બધું પુરૂં થાતું હવે. ૩
ભૂખરાં પીળુડાં, વળી લાલબધાં,
તૃણ ખુબ હવે દ્રુમથી ખરતાં;
દ્રુમ સૌ ફતેસિહ સમાં બનીયાં,
ભૂત સમ બને પછી તેહ બધાં ૪

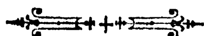
વળી આછાં ફૂળો અને અંજીરડાં,
સહુ ડાળ પરે લટકીજ રહ્યાં;
સહુ ફાગણના ચમત્કાર બધા,
હવે તેહ જશે, થઈ આવશે હા. ૫

તુંહી રૉબિન લાલજ છાતી તણું,
ખરે વ્હાલું મને ઉરથીજ ઘણું;
હવે શું કરશે દુખતાજ દિને ?
ફટકે બચકે થવું રાજી હવે ! ૬

—સમાપ્ત—

આફ્રિકા જનારાઓ માટે

જાહેર ખબર.

સારી અને સસ્તી સગવડે **પાસપોર્ટ** મેળવી આપવાની ઑફીસ–

નામે– **બી. એમ. પટેલની કંપની.**

પાસપોર્ટ અને પેસેંજર એજન્ટસ.

ઠે૦ બજાર—આણંદ.

પરદેશ જનારાઓએ ટીકીટો માટે અમારી ઓફીસે તપાસ કરવી, અગર કાર્ડ લખવું જેથી તમામ માહીતી આપવામાં આવશે.

પાસપોર્ટની કિં. રૂા. ૧૦-૧૩-૦.

જાહેર ખબર.

		Rs. as. ps.
	A Complete key to	
1	Gokhale's Arithmetic.	2 – 0 — 0.
	2 Volumes. Pages 596.	
2	પુષ્પ ગ્રન્થમ્.	0 – 6 — 0.
	(મેકમીલેન રીડર નં. ૪થાની તમામ કવિતાઓનું ગુજરાતી કવિતામાં ભાષાન્તર.)	

શાળાઓમાં ચાલતી તમામ બુકો, એક્સાઇઝો વીગેરે કીફાયત ભાવે અમારે ત્યાંથી મળશે.

પટેલ બ્રધર્સ. એન્ડ કંપની.

બુકસેલર્સ, એન્ડ

પબ્લીશર્સ.

મું. આણંદ.